

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmvla Casvvm Conscientiae De Sacramentis

Gretser, Jacob

Ingolstadii, 1611

Antipharmacum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40295

afflatus, euerteres, quæ priuſtanquam ipſiſſimum DEI Verbum, venum expoſueras.

Quæritur XXXI, Vtrum error & conditio perſonæ, cum qua quis contrahit, dirimat matrimonium. Nec eſt quæſtio de conditione ſeruili; neque etiam de errore, quo vna perſona pro alia ſubſtituitur; his enim duobus matrimonium dirimi in confeſſo eſt apud Iuris & Canonum peritos; Sed eſt quæſtio de aliis qualitatibus & erroribus, vt ſi quis putet ſe contrahere cum nobili, & ſit ignobilis, cum opulenta; & ſit egena; cum ſana, & ſit ægra; maximè ſi laboret morbo aliquo abominabili qualis eſt lepra, gallica lues, phrenēſis, comitialis morbus; cum bene morata; & ſit peſſimis moribus inquinata; ita vt ſi huius perſonæ tales defectus & vitia prius nouiſſet, minimè eam ducturus fuiſſet. In his ergo & id genus aliis caſibus ſequitur, num matrimonium valeat, & an dirimi poſſit?

Reſpondeo, hoc nobis explicari à Luthero lib. de Matrimonio Tom. 5. Ien. Anno 1530. Distinguit enim. *Nam qui ita deceptus eſt, ille aut flagitioſus eſt & improbus; aut bonæ mentis ac probæ conſcientiæ. Si flagitioſus, matrimonium valere & conſtare debet; nec ferendum, vt dirimatur, Si probus & honeſtatis amans; dirimi debet; & liberari perſona decepta; meretur enim hoc, ne ſibi ſuus error & incurſus ſpectio ſit fraudi.*

Antipharmacum.

GERMANICVM prouerbiū eſt. *Überſehen iſt auch verſpielt.* Cur improvide agit, qui contrahit in re tantiponderis ac momenti? Quam lata autem matrimonia diſſipandi fenestra aperitur, ſi diſſolui poteſt, ob defe-

Gg

ctum

Quam cognitum, quem si ante contractum habuiffem
 perspectum à contrahendo abstinuiffem? Nec iuuat Lu-
 therum, quod priuilegium hoc tandem modo probis
 concedit; nam & improbus facilè probitatis quandam
 formam hypocriticè induet, donec à molestia oneris
 quo premitur, expediatur. Deinde, cum Lutherus
 clamet, definitionem ad politicam magistratum perti-
 nere, neque Prædicantes falcem suam in lites matrimo-
 niales immittere debere; cur nunc sui oblitus huius-
 modi leges dicat, & quidem in Christiana Republica &
 in Ecclesia ante Lutherum inauditas?

Quæritur XXXII. cum dicat Electorem Saxonie
 concedere quartum gradum, & vetare tertium; an Lu-
 therus in hanc sui principis legem non deliquerit? Re-
 spondetur, deliquisse. Nam Tomo primo Nouorum
 Operum fol. 417. b. in Epistola ad Iosephum Leuinum
 Metzsch, quietum esse iubet hunc Iosephum ob matri-
 monium, quod contraxerat cum quadam in tertio gra-
 du sibi coniuncta: nec opus esse, vt dispensationis gra-
 tia Episcopum adeat; nam Deum hunc gradum non pro-
 hibuisse.

In libro itidem de caussis Matrimonialibus Tom. 5.
 Ien. Anno 1530. sapientior & liberalior suo principe,
 tertium & quartum consanguinitatis & affinitatis gra-
 dus concedendos esse contendit. At renuit tuus prin-
 ceptor. Num tu maior Legislatores illo?

Quæritur XXXIII. An mentitus fuerit Lutherus,
 quando in Colloquiis Symposiacis Tit. de *caussis & ca-
 sibus Matrimonialibus* scripsit; *In quarto gradu concedimus
 nuptias; in tertio non concedimus; non quidem propter con-
 scientiam, sed ne demus mala exempla auaris rusticis, qui cu-
 pidine opum adducti, etiam proxime sibi cognatas in uxores
 ducent.*

ducent. Respondetur, ex præcedente Quæſtione planum fieri, Lutherum mentitum eſſe, quia ipſe Iosepho Leuino nuptias tertij gradus conceſſit, & Lutherani in prouincijs Ducis Mauricij tertium gradum non prohibebant, teſte Luthero loc. ſupra cit.

Quæritur XXXIV. quis fructus ſequatur ex conceſſione tertij gradus. Respondet Lutherus in Colloq. loc. cit. *Si hominib. concederetur tertius gradus, tunc affueſcerent etiam contrahere in ſecundo gradu.* Subſumamus nos. At Lutherus ſæpe, præſertim in Sermone de Matrimonio conceſſit tertium gradum; idem fecerunt & faciunt aliquot Lutherani principes & magistratus, Lutherus ergo cum ſuis affuefecit homines, vt matrimonia in ſecundo gradu contrahere non reformident. Et quis dubitet iſtos ſæpius feciſſe id, ad quod permiſſione tertij gradus affuefacti fuerunt, præſertim cum Lutherus in Sermone de Matrimonio diſerte ſcripſerit; *Conſobrinos inter ſeſe matrimonij lege ſociari poſſe diuina & Chriſtiana poteſtate.* & exemplis itidem ſecundi gradus allatis (vt Petri v. g. cum filia fratris ſui ſeu nepte ex fratre;) matrimonia in eo gradu contractu licita eſſe aſſeruerit. Adde quod Tom. 5. Ien. lib. *de cauſis matrimonialib.* expreſſe ſcribit: *Si in ſecundo gradu matrimonium ſit contractum, tolerari debere. Was geſchehen iſt / das iſt geſchehen. Hin iſt hin / wer kans wider ſo rein auffraffen / was verſchüt iſt?* Quis Lutheranus tā ſcrupuloſus fuerit, qui, his lectis, abſterreatur, quo minus in ſecundo gradu coniugium inecat? Hac ſua ſtultitia poterit Lutherus excuſare matrimonium etiam in primo gradu contractum. *Hin iſt hin / ic. Quod factum eſt, in ſectum reddi nequit.* Pulchre. Quò non progrediemur hoc ductore & doctore?

Quæritur XXXV. An Lutherus tam rigidus fuerit, ut, postquam per contradictionē euertit, quidquid de matrimoniis in secundo & tertio gradu delirauerat; adduci nequiuert, quo matrimonij in tertio gradu incundi potestatem faceret. Respondeo, longè à Luthero tantam inclementiam abesse; nam Iosepho Leuino tertij gradus fores clementer reseruauit. Et in Colloq. Germ. Tit. de *Matrimonialibus* ita scribit. *Wann einer heut zu Tage ein armes Mägdlein im dritten Grad auß Barmhertzigkeit begerte zunehmen / dem wolten wirs zulassen, Si quis hodierna die egenam puellam in tertio gradu ex misericordia connubio sibi iungere cuperet; ei facultatem concederemus.* En prædicandam benignitatem: quam, nihil dubito, Lutherus libenter quoque extendet ad illum, qui ex amore seu charitate huiusmodi spõsam sibi copulare uellet: quia charitas & misericordia sunt virtutes admodum cognatæ; & ex vtraque nascitur amor. Et huius suæ propensionis satis perspicua argumenta dat Lutherus cum in iisdem colloquiis eod. Tit. dicit; matrimonium, etiam in tertio gradu concedendū esse, si prius per copulam se cognouerint. Magnis quoque Dominis matrimonia in tertio gradu permitti; *Sed propter rusticos, in quarto gradu perstandum esse, ne & ipsi nuptias in tertio gradu expetant.*

Quæritur XXXVI. an si maritus propter furtum, aut aliud flagitium seu scelus, ab vxore sua aufugiat; illa teneatur eum sequi, & ab alio cõiugio incundo abstinere. Respõdet Lutherus in Coll. Symp. Germ. titulo de *Matrimonio*; *teneri, si possit; sed non posse, cum maritus sit fur: hinc si & ipsa in alium locum profecta alteri nubat, matrimonium valere, & secundum hunc maritum in conscientia tuisum esse.* Nec moratur Lutherus illud Domini: *Qui dimissam*

missam duxerit, hoc est, etiam à marito suo superstite relictam; moechatur. Nempe, quod Lutherus vult & sancit, id rectum & æquum est: si contrarium voluisset, illud itidem iustum & legitimum foret. Similia Lutheri, Melanchthonis, Crucigeri, & Maioris Responso Matrimonialia, cum coniunx coniugem deserit, exstant Tom. 2. Nouorum operum, Editore Aurifabro. Et in Germ. Colloq. Sympos. Tit. de Matrim.

Quæritur XXXVII. Vtrum Consistoriū Witebergense apud Lutherum Colloq. Tit. de Matrim. rusticum illum, qui mortuæ vxoris suæ sororem duxerat, ad carceres aliquot hebdomadib. simul cum ducta vxore, iure condemnauerit, & num rectè itidem pronunciarit, matrimonium hoc esse nullū & penitus inualidum. Respōdetur, rectissimè quidē hæc fuisse iudicata & decreta secundū iura vetera, & vsq; ad Lutherum fidelibus vsitata. Illud item æquissimum censeo, cum Prædicantem, qui has nuptias copularat, octiduoano carcere multandum censuerunt, at si nouum ius Lutheri spectare velimus, perperam iudicauit Consistorium, cuius & ipse Lutherus pars erat; Nam Lutherus in Serm. *de Matrimonio* dicit, *Matrimonium cum sorore vxoris tantummodo illicitum esse, viuente vxore.* At vxor rustici huius iam obiebat. Nihil ergo contra ius Lutheri rusticus iste commiserat, cum mortuæ vxoris suæ sororem duxit. Miror Prædicantem, matrimonij huius copulatorem, tam fuisse blennum & bardū, vt ex doctrina Lutheri se, sui que rustici Hymenæum non defenderit, Lutherumque Luthero & Lutherano Consistorio opposuerit, eo vsque donec Lutherus fateretur, se spiritu vertiginis agitatum ex eodem ore calidum & frigidum exspirasse; hoc est, vnum idemque modò affirmasse, modò negasse, vt li-

quet itidem ex Epist. ad Leonardū Beier / de simili casu matrimoniali in primo affinitatis gradu. Exstat Tom. 2. Nouorum operum fol. 348. b. Anno 1535. vbi iterum euertit, quod Anno 1522. in Sermone de Matrimonio afferuerat.

Quæritur XXXVIII. quid faciendum fuerit illi Ludimoderatori Francofordiensi, cum quo vxor eius amplius habitare nolebat, quando amore *Pradicanti* officij, Diaconus Lutheranus factus est; Dicitabat enim illa Iezabel. *Sie wolte keinen Pfaffen haben.* Respondet Lutherus in Colloq. Potatoriis Tit. de Matrim. *Ich spreche zu ihr / wenn sie mein Weib were / wiltu mir folgen / so sage bald / nein oder ja. Wenn sie spreche nein / so wolt ich so bald ein andere nemmen / vnd dise fahren lassen. Si mea esset vxor, dicerem illi; cito, aut annue aut abnue, num mihi obtemperare velis. Si abnueret, è vestigio aliam ducerem; & istam abire sinerem. I nunc, mea Canidia & clamita: Du wollest keinen Pfaffen haben.*

Quæritur XXXIX Vtrum iudicio Lutheri consultum foret, si clandestina matrimonia redderentur inualida. Respondet Lutherus in Colloq. Sympos. Tit. de Matrim. *Si clandestina matrimonia redderentur inualida: So wurde vielen vbel gewehrt vnd fürkommen. Multa mala vitarentur & impediretur.* Ecce, q̄ Lutherus optabat, id iam à Cōcilio Tridentino Sess. 24. c. 1. de Reformat. præstitū est. Quid amplius desiderat Lutherus?

Quæritur XL. Quid nomine *Clandestinorum* Matrimoniorum Lutherus intelligat. Respondeo, non tantum illa, quæ contrahuntur nullo teste præsentate, sed & illa quæ incuntur insciis aut inuitis parentibus, vt patet ex libro de causis Matrimonialibus Tom. 5. Ien. vbi
Luthe-

Luthero omne illud clandestinum matrimonium est, quod clam parentibus contrahitur, licet alij testes adſint. Quo ſenſu Synodus Tridentina matrimonia clandestina non damnauit; imò in illos anathema miſit, qui matrimonia inſciis aut inuitis parentibus contracta, nulla & inualida aſſerunt.

Quæritur XLI. Vtrum matrimonia clam, hoc eſt, vt Lutherus intelligit, ſine parentum approbatione contracta ſint valida. Reſpondeo, vix ſuppeterere quod conſtanter ex Luthero ad hanc quæſtionem reſponderi poſſit; nam vt in aliis plerisque Chamæleon fuit, modò hunc modò illum colorem induens, & omnes præter candorem, imitans; ita & in hoc Quæſito mirifica vertigine laborauit. Nam in Colloquiis Sympoſiacis Tit. *de Matrimonio*, paſſim clamat; talia matrimonia eſſe inualida. Et tamen in eodem Titulo dicit ſe & ſuos Witebergenses ſemel duos coniunxiſſe *contra parentum voluntatē*, *Pater nolebat*, inquit Lutherus, *aſſerens ſe filia opera in rebus domeſticis indigere. At ego reſpondebam; Multa reperiuntur ancilla Viteberge. Conducas aliquam. Et ita coniunxi eos in nomine Domini*, tametſi inuito & repugnante patre. Si matrimonium, inuitis parentibus, contractū, valet quando Lutherus eſt pronubus & copulator, cur non valeret ſine Luthero, vel etiam obluſtante Luthero? Si matrimonium validum eſt ſine conſenſu parentum; quando Lutherus conſentit; cur inualidum eſſet, ſi Lutherus diſſentiat? Qua ratione, quæſo, hoc coniugium validè initum fuit, ſi, vt Lutherus docere videtur, conſenſus parentum matrimonij validè contrahendi conditio eſſentialis cenſeri debet? An Lutheri voluntas efficere poteſt, vt voluntas parentum non deſideretur; & voluntas Eccleſiæ Catholicæ tantum præſtare

stare non poterit, vt matrimonium absque parentum approbatione initum, velit ac iubeat esse validum & legitimum?

Quomodo cum hoc Lutheri facto cohæret, quod in eodem Titulo Colloq. scribitur; Lutherum rogatum, an *Parochus sponfos, in seius ac inuitis parentibus, coniungere debeat*; respondisse; *Er solts in keinen Weg thun/ dann ers für kein Ehe nicht helt/ vnd hats also offentlich gelehret. Nullo modo; non enim esse matrimonium; Et ita palam Lutherum docuisse.* Non igitur fuit Matrimonium, quando Lutherus cum suis Symmistis illos, de quibus paulo antea, coniunxit: quia cōiunxit eos inuito & repugnante sponsæ patre.

Deinde Lutherus in eodem Titulo docet, etiam inuito patre, coniungi debere quendam adolescentem cum illa, quam imprægnauerat; Neque hoc tantum; *Sed & inuenem cogendum ad coniugij vinculum, si ei, quam vitiauerat, fidem matrimonij dederit; quidquid pater reclamet. Nam patrem ius paternum amisisse; neque ullam eius repugnantis habendam esse rationem: qui ex officio paterno debuerit dare operam, ne filius scortator fieret: quod cum non fecerit, meritò eum amissione iuris paterni in hoc casu plecti.*

Vbi iterum vides, valere matrimonium inuito patre contractum vel contrahendum, idque non aliam ob causam, nisi quia Lutherus ita vult ac iubet. Nam quod fingit *de amisso iure paterno*, ridiculum est. Quid enim dicit Lutherus, si pater filium probè instituit; filius autem institutionem non admisit, vt sæpe fit? Quid si filius institutionem quoque admisit, postea tamen à carne vel prauo sodalio seductus, & in præceptis abreptus, derepente hoc flagitium consciuit? Quid si filius se probum esse gnauiter finxit, osque patri subleuit; occultè

Vene:

Veneri & ventri indulgens? Num in his casibus Lutherus ad ius paternum amiſſum confugiet? Igitur, quidquid Lutherus tricetur & tergiverſetur, hoc Matrimonium aliter nec valuit, nec valiturum erat, niſi quia Lutherus voluit. Si noluiſſet; non valuiſſet.

De eodem caſu aſſimili fermè modò ſtulteſcit Lutherus in duorum Matrimonialium Thematum analyſi Tom. 5. Lat. Witeb. niſi quod latius hic loquitur; matrimonium valere diſtitans, invito & renuente patre, quoties occulto contractui copula ſuperuenit. *Si contingat*, inquit Lutherus, *ut poſt ictum matrimonij ſædus, clanculum commiſi ſint, non eſt iniquum, ut abdicata parentum poteſtate coadunentur.* Et cur hoc non iniquum? Quia Lutherus ita ſentit. Si aliter ſentiret, iam iniquum foret; quia Lutheri ſenſus ac voluntas, æqui ac iſtius norma eſt. Cur innocens pater, qui nec de contractu, nec de copula filij quidquam ſciuit, aut ſcire potuit; iure ſuo, quod alioqui, Luthero iudice, & legiſlatore, in liberorum ſuorum matrimonia haber, ſpoliari debet? An non videt Lutherus, quantam ſuis aſſeclis matrimonij clandestini, imò & ſcortationis ianuam aperiat? Nam ſi duo timeant, ſe à parentibus ſuis conſenſum non impetraturos, nihil expeditius facere poterunt, quàm vt ſibi dent mutuam fidem, deque præſenti contrahant, contractumque mox copula confirmant. Quid hinc facient parentes, quibus nihil omnino poteſtatis amplius in illud matrimonium competit?

Accedit quod, vt Lutherus ipſe aduertit ac monuit, hoc ſuum dogma aduerſatur decreto diuino Exodi 22. vbi in huiusmodi caſu patris iudicio liberi relinquuntur. Ita enim Legiſlator. *Si ſeduxerit quis virginem nec dum deſponſatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & ha-*

Hh

bebit

bebit uxorem. Si pater Virginis dare noluerit, reddat pecuniam iuxta modum dotis, quam Virgines accipere consueverunt.

Dicit Lutherus, id factum, quod tum temporis Virginitas non magni fieret; aliam nunc esse rationem, quando corruptam ducere pro summo dedecore habetur, ut ita posterior eius legis pars de patris in vitiatam Virginem potestate, periculosa sit & noxia puella; ut proinde non iniuria prior remaneat, ut is, qui violauerit, sibi in uxorem retineat. Sed Lutherus hic quoque luculentum specimen dat, quomodo scripturas tractare soleat: licet enim Virginitas in veteri testamento non ita per publicam professionem coleretur, ut nunc, neque tanti vita caelebs fieret, quanti nunc; attamen maximi fiebat, ut qui aliquam pro Virgine ducebat, re ipsa Virgo esset. Hinc signa virginitatis diligenter asseruabantur, ut discimus ex cap. 22. Deuteronomij, ut si fortè vir ab uxore sua, temporis successione, ab alienatus causari vellet, se eam non reperisse virginem; manifesto argumento conuinci posset; cum hac verborum formula: *Filiam meam dedi huic uxorem, quam quia odit, imponit ei nomen pessimum* (en tanti æstimata est virginitas, ut accusatio de violata virginitate, dicatur *nomen pessimum*, id est, facinus turpissimum) ut dicat; *Non inueni filiam tuam virginem: Et ecce hæc sunt signa virginitatis filia mea. Expandent vestimentum coram senioribus ciuitatis, apprehendentque senes Urbis illius virum, & verberabunt illum, &c.* Vanum est ergo & sacris literis dissentaneum, quod Lutherus comminiscitur, *filiam vitiatam in arbitrio & potestate patris olim relictam fuisse, quod virginitas eiusque amissio parui penderetur; hodie autem magni æstimeretur, ac proinde patrem vitiatæ cum vitiatore matrimonium impe-*

impedire non posse; quia etiam à Iudæis maximi fiebat, ut quam pro virgine ducturi erant, verè virgo esset: Et æquè ac Christiani cauebant, ne hac in re deciperentur.

Præterea, cum Lutherus non semel doceat, etiam in sermone *de Matrimonio*, decreta Mosaica esse libera; poterit pater vitiatæ filiatæ contra Lutherum excipere, & dicere; se lege & scito Moyfis, hoc in casu vti velle; atque adeo vitiatori filiam tradere nolle. Quis coget patrem ab hac lege diuina discedere, cum ei, non nisi à Luthero edoctus, adhæreat? sed progrediamur ulterius.

Matrimonia insciis ac inuitis parentibus contracta, valida fuisse ante Lutherum, Lutheri ipsius iudicio, inde planum efficitur, quia in libro de *rebus & causis Matrimonialibus* quem scripsit Lutherus Anno 1530. Tō. 5. Ien. Germ. optat & obsecrat Luther. omnes magistratus, ut clandestina matrimonia h. e. insciis & inuitis parentibus inita, (hæc enim sunt Luthero clandestina) *irrita reddat, & in nihilum redigat*. Valebant ergo antea; nam si valida non fuissent, quid opus erat, ut Lutherus tam sollicitè ea inualida effici postularer? Num Magistratus politicus Lutherum exaudierit, nescio. Hoc scio, & fusè probatur à Bellarmino lib. de Matrimonio c. 19. sine parentum consensu, si cætera adsint, matrimonium constare, neq; politico magistratui ius & fas esse, ea dirimere, & si dirimat, & coniugibus ad alias nuptias transfundi copiã faciat; Polygamiã introducere; non tantũ illam, qua vnus vir plures simul vxores habet; sed & illam, qua vna mulier plures simul maritos; quæ est inaudita, & extra lupanaria, omnibus seculis inusitata

Polygamia. Nam si mulier, quæ insciis parentibus contraxit, à primo marito auellatur, aliumque ducat, duos iam habebit maritos; primum à quo abstracta est; quia hic verè & verus est maritus: alterum, cui deinde iuncta est; quia iste, saltem opinione & iudicio Lutheranorum, verus maritus est.

Quantum autem turbarum in Lutheranis castris exstiterit ex doctrina Lutheri quod matrimonium sine consensu parentum irritum sit, docebit te ipsemet Lutherus Epist. ad Spalatinum Tom. 9. Witeb. Germ. ubi disertè dicit, parentes, hac audita doctrina, *versos in Tyrannos. Et liberos in libertinos, patrumque contemptores*, postquam id illis per nouum Euangelium instillatum est, se iam nec Cæsareis, nec Pontificiis legibus in contractu matrimonij teneri,

Quæritur XLII. quid faciendum, si parentes filium aut filiam matrimonio iungere nolint? Respondet Lutherus in Analyfi duorum Thematum matrimonialium; *perinde faciendum esse, atque si non essent parentes, aut è viuis excessissent: potestq; se libere, cui voluerit, matrimonio iungere puer. Tum verò non paternè se gerunt, ubi adultos viderint liberos, idoneosque ad coniugij statum, neque, ut eò perueniant, iuuant, sed potius eos porrò dimittunt ita pergere, aut cogunt ad castimoniam vita, quemadmodum Nobiles nostri egerunt, dum suas Cænobis intruserunt gnatas. Nam parentum interest, nouisse, hominem ad Matrimonium conditum esse, ut fructus ventris sui producat & educet, quemadmodum arbor, ut vel poma vel pyra aliosue fructus proferat, creata est: ubi summa, admirandaq; gratia Dei, naturam non abalienarit, aut impediuerit. Quare interest eorum, ut filiis suis ad ineundam matrimonij copulam opem ferant: Incontinentia periculo liberent; quod, si non faciunt, parentes*
iam

iam non ſunt. Iam & puer ſeipſum deſpondere debet, paren-
tum tamen antea patefactâ & lamentata negligentia, ſequē
incontinentia ereptum, Matrimonio, ad quod conditus eſt,
dedere, ſive parentibus, ſive amicis, vel inimicis placeat, vel
diſpliceat.

Antipharmacum.

CUR hoc ita faciendum? Quia Luthero ita libuit.
Si aliud & aliter libuiſſet, aliud & aliter agendum eſſet:
obſerua autem egregium finem, ob quem creatus eſt
homo, ſi Lutherum audimus; nimirum, non vt Deo
ſeruiat; & ſeruiendo vitam æternâ conſequatur; Sed vt
liberos gignat, ſicut arbor producta eſt, vt poma & pyra
ferat. Vt ergo arbor illa, quæ fructus non profert, inu-
tilis habetur; ita & homo, qui non generat liberos. O
eximium quinti Euangelij Euangeliftam. Ex quo iure
quæras, quotonam anno Parens filium matrimonio
iungere debeat, ita vt niſi faciat, poteſtate paterna exci-
dat? Ait quidem Lutherus, *maſculos vigefimo; puellas
decimo octauo atatis anno coniungi debere.* At quid factô o-
pus, ſi prius libidinis æſtu vrantur, vt plerunque con-
tingit; Num parentes adibunt, ſecretosque ſuos ignes
patefacient? Honeſta ſane ratio, & admodum ingenuo
adoleſcenti aut pudicæ puellæ conſentiens. Deinde,
num ideo Lutherus parentes ſua poteſtate exuet, ſi fili-
um aut filiam non ſtatim anno vigefimo aut decimo o-
ctauo in matrimonio collocent?

Quæritur XLIII. num parentes ſuos filios omnino
à matrimonio arcere poſſint; hoc enim ſequi videtur:
*Nam ſi patri ius eſt, promiſſa & matrimonia filiorum ſuorum
impediendi & diſſoluendi, ius etiam illi erit, vt omnino eis
matrimonium vetet, & ad caſtitem cogat.* Reſpondet

Hh 3

Luthe-